

Weltliteratur i literatura comparada

Perspectiva des d'Europa

Antoni Martí Monterde

Enric Sullà (eds.)

Weltliteratur
i literatura comparada

Weltliteratur i literatura comparada

Perspectiva des d'Europa

Antoni Martí Monterde
Enric Sullà (eds.)

 UNIVERSITAT DE
BARCELONA
Edicions

Col·lecció
Figura

Taula

ENRIC SULLÀ (Universitat Autònoma de Barcelona)	
ANTONI MARTÍ MONTERDE (Universitat de Barcelona)	
<i>Presentació. Comparatistes amb comparatisme</i>	9
BORJA BAGUNYÀ (Universitat de Barcelona)	
<i>Alguns problemes de la nova novel·la global.</i>	15
ANNA BOSCHETTI (Universit� Ca' Foscari Venezia)	
<i>The "Transnational Turn" in Literary Studies. Issues and Perspectives.</i>	37
JOSEPH JURT (Albert-Ludwigs-Universit�t, Freiburg)	
<i>Le concept de Weltliteratur de Goethe : une première esquisse d'un champ littéraire international ?</i>	55
JOSÉ LAMBERT (CETRA – Katholieke Universiteit Leuven, Universidade Federal do Cear�)	
<i>World Literature, Comparative Literature, Translation Studies: Selective Inattention?</i>	87
ÀLEX MATAS PONS (Universitat de Barcelona)	
<i>La Weltliteratur de(l)s de sota. Cosmopolitisme i producció de localitat catalana</i>	145
ANTONI MARTÍ MONTERDE (Universitat de Barcelona)	
<i>La literatura catalana com a Weltliteratur. Barcelona i els meridians literaris</i>	179
BERNAT PADR� NIETO (Universitat de Barcelona)	
<i>L'estudi comparat de les revistes literàries: un nou repte per a la literatura comparada?</i>	247
NEUS PENALBA (Universitat Rovira i Virgili)	
<i>«La m�xima diversitat en el mínim d'espai». Milan Kundera i l'europeisme perifèric de les nacions petites des d'una perspectiva catalana.</i>	281

TERESA ROSELL NICOLÁS (Universitat de Barcelona) <i>Samuel Beckett: abstracció i Weltliteratur. Lectura de Beckett l'abstracteur, de Pascale Casanova</i>	295
ENRIQUE SANTOS UNAMUNO (Universidad de Extremadura) <i>Weltliteratur y humanidades espaciales: hacia una literatura sobre el mapa</i>	313
ENRIC SULLÀ (Universitat Autònoma de Barcelona) <i>Del camp literari nacional a la República mundial de les Lletres: clàssic, cànon i canonització.</i>	337
JÁNOS SZÁVAI (Eötvös Loránd Tudományegyetem) <i>Weltliteratur et littérature européenne. À géométrie variable</i>	371

Presentació.

Comparatistes amb comparatisme

ENRIC SULLÀ

Universitat Autònoma de Barcelona

ANTONI MARTÍ MONTERDE

Universitat de Barcelona

I

Ara fa cinc anys, la primavera de 2016, a iniciativa del Grup de Recerca Literatura Comparada en l'Espai Intel·lectual Europeu de la Universitat de Barcelona va tenir lloc, a Vila Joana, el Simposi Internacional *Weltliteratur* i Literatura Comparada: Perspectiva des d'Europa,¹ al qual van participar alguns dels millors comparatistes mundials del moment. Era la primera activitat pública que es feia a Vila Joana, una de les seus del Museu d'Història de la ciutat de Barcelona (MUHBA), després d'una rehabilitació integral del mas de Vallvidrera on va morir Jacint Verdaguer. Aquella rehabilitació significava no solament la recuperació d'un espai històric per a la cultura del nostre país, sinó també la posada en funcionament de Vila Joana com a centre del MUHBA especialitzat en la història intel·lectual i literària de Barcelona, amb una perspectiva comparatista, en col·laboració amb el grup de recerca. Actualment és també la seu de l'organisme Espais Escrits, que aglutina les diverses cases museu d'escriptors catalans.

De fet, aquesta col·laboració havia començat força abans, amb l'organització conjunta de diverses activitats de recerca obertes al públic general, com ara els seminaris Literatura i Ciutat, el màster Barcelona-Europa: Literatura i Història Comparada dels Intel·lectuals, i el doble Simposi Barcelona-París, que encara va fer-se, en la seva sessió barcelonina, a la Sala Martí l'Humà de la seu de la plaça del Rei.

El fet que es convoqués a la reflexió sobre la *Weltliteratur* i la literatura comparada a Barcelona pot considerar-se una acció coherent amb la institucionalització acadèmica del comparatisme en el nostre context. Als primers anys

1. Per a una visió general del simposi, vegeu: <http://stel.ub.edu/master-bcn-europa/activitats/simposi-weltliteratur-i-literatura-comparada>.

vuitanta, a la Universitat Autònoma de Barcelona hi havia explicat literatura comparada Claudio Guillén quan estava enllestint la redacció del seu clàssic *Entre lo uno y lo diverso*, que apareixeria l'any 1985 a l'editorial Crítica. El mateix Guillén, figura clau de la història del comparatisme hispànic, va ser professor en el programa de doctorat d'Humanitats-Literatura Comparada de la Universitat Pompeu Fabra en col·laboració amb la Universitat Autònoma de Barcelona (1994-1996). A la mateixa Universitat Autònoma, amb la coordinació d'Enric Sullà, es va engregar la primera llicenciatura de segon cicle de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada el curs 1993-1994. Encapçalada per Jordi Llovet, el curs 1999-2000 va posar-se en funcionament la mateixa titulació a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona. El que havia començat als anys setanta com una part de l'Àrea de Coneixement de Lingüística i Crítica Literària, esdevenia en pocs anys Teoria de la Literatura i, finalment, Teoria de la Literatura i Literatura Comparada. Durant alguns anys van funcionar de manera simultània dues titulacions de segon cicle a Barcelona, una a la Universitat Autònoma i una altra a la Universitat de Barcelona; la gran diferència que aportava el pla docent de l'anomenada Universitat Central era la seva gravitació al voltant de la literatura comparada i, molt especialment, sobre el fons de valors i ideals que podia trobar en la idea de Goethe. La reforma universitària del pla Bolonya va deixar només la titulació a la Universitat de Barcelona, amb un grau d'Estudis Literaris, un màster i una línia de doctorat consolidats.

II

També l'any 2016, i des d'aleshores un cop cada any, a Vila Joana s'han organitzat els simposis La Literatura Comparada a Catalunya. De cada dos simposis se n'ha publicat un volum, dos fins ara, i ja està en preparació el tercer de la sèrie, en aquesta mateixa col·lecció. Avui presentem els texts del simposi sobre la *Weltliteratur*, amb la qual cosa les activitats editorials del grup, sumades a l'edició de clàssics com Joseph Texte o Victor Klemperer, i comparatistes en acció com Joseph Jurt i Túa Blesa, permeten afirmar que el perfil de la col·lecció Figura comença a definir-se clarament.

En el pròleg del primer volum de la subsèrie dedicada a la literatura comparada a Catalunya, *Comparatistes sense comparatisme*, subratllàvem una dada que també és essencial per a comprendre aquest llibre. La incorporació del pensament sobre la *Weltliteratur* a una cultura és determinant per a la percepció de la seva posició en el món. Així ho va entendre Goethe mateix, pel que fa a la literatura alemanya, en 1827. Cada traducció de les converses amb Goethe

d'Eckermann introduïa a una cultura el llenguatge necessari per a sumar-se a l'ideal d'una literatura universal.

D'altra banda, no es pot ignorar que, els darrers anys, la noció de *Weltliteratur* —sota diversos noms i definicions possibles— torna a ser present en els debats actuals en literatura comparada. Això no és cap sorpresa, ja que des que la literatura comparada va prendre consciència del seu precedent més il·lustre i del fons d'idees i valors corresponent, la revisió del concepte ha marcat la seva història: de Hugo von Meltzl i Joseph Texte, passant per Arturo Farinelli, Fritz Strich, Victor Klemperer, Ernst Robert Curtius, Eugeni d'Ors, Erich Auerbach, René Wellek, René Étiemble, fins a les darreres aportacions d'Armando Gnisci, Franca Sinopoli, Franco Moretti, Pascale Casanova, David Damrosch o Emily Apter, i fins i tot en l'obra d'escriptors com Milan Kundera o Claudio Magris, la pregunta sobre la universalitat de la literatura sembla una necessitat recurrent.

Afirmava Claudio Guillén que «la idea de la *Weltliteratur* (como más tarde el comparatismo) fue un proyecto de posguerra» (Guillén, 1985: 60), i, en aquest sentit, el pensament sobre la *Weltliteratur* sembla haver estat més autoconscient que el pensament sobre l'activitat comparatista mateixa. Per això, i pels cent cinquanta anys de guerres internacionals gairebé contínues que travessen els segles XIX i XX, hem de considerar que les possibles contradiccions de Goethe són també les seves esperances, i semblen assenyalar el destí de la seva idea, que més aviat era un ideal, com pensa Strich, o fins i tot un somni, com va arribar a considerar-lo Arturo Farinelli. Un somni, un ideal, uns valors; però no una utopia, tal com aquesta s'entenia en el segle XVIII. Goethe no vol una esmena a la realitat que impliqui substituir-la per una altra, ni proposar un model inabastable que sempre estarà en un altre lloc; la intervenció de Goethe és eminentment pragmàtica, però la part més important del seu pragmatisme és invisible als pragmàtics. Es proposa canviar la definició d'Europa en el centre mateix d'Europa, un centre que Goethe sap desdoblant, escindint en l'oposició entre civilització i cultura.

Cal recordar que Goethe pensava en la possible concreció de la seva idea en un avenir que podem considerar el nostre present, i que el fet que una ciutat europea com Barcelona hagi convocat alguns dels especialistes internacionals més importants és una manera de recordar que en les seves primeres anotacions sobre el tema podia llegir-se: «Literatura europea, és a dir: *Weltliteratur*». Es tractava d'un esquema per al volum sisè de la seva revista, *Über Kunst und Alterthum*, datat en 1828 (*Obres Completes*, edició de Weimar, I, 42 ii; «Studien zu Weltliteratur [Paralipomena]», p. 500.) En aquest sentit, l'horitzó inicial ha passat èpoques molt estranyes, fins al punt que el tristament desaparegut Gerald Gillespie es planyia del fet que l'obra de qualsevol estudiós, de procedència

europea o no europea, que en l'actualitat no articuli una autocrítica a l'eurocentrisme és rebuda amb crits de «pensament hegemònic» o «autodegradació postcolonial». Gillespie, que escrivia aquestes paraules en 1992, encara registrava l'impacte del balanç recent de la Modern Language Association (MLA) sobre comparatisme, que donaria lloc al volum *Comparative Literature in the Age of Multiculturalism*; però les seves reflexions han continuat tenint certa vigència en els debats sobre el cànon.

III

Del 14 al 16 de juny de 2016, al mateix edifici on va morir Verdaguer, va convocar-se Emily Apter, Alexander Beecroft, Anna Boschetti, Jérôme David, Borja Bagunyà, Pascal Dethurens, Joseph Jurt, José Lambert, Antoni Martí Monterde, Àlex Matas Pons, Carolina Moreno Tena, Bernat Padró Nieto, Neus Penalba Suárez, Mads Rosendahl Thomsen, Teresa Rosell Nicolás, Enrique Santos Unamuno, Gisèle Sapiro, Franca Sinopoli, Enric Sullà i János Szávai; és a dir, el nucli del Grup de Recerca de la Universitat de Barcelona més alguns investigadors estrangers de primera línia. Malauradament, aquell dia va produir-se alguna baixa, com la de Franca Sinopoli o la del mateix organitzador, Antoni Martí —que precisament aquells dies va haver de ser hospitalitzat d'urgència—, i en altres casos no ha pogut comptar-se amb els texts de les seves conferències. De tota manera, el conjunt d'escrits que presentem en aquest llibre recull l'essència d'aquella trobada.

Tanquem ara aquestes reflexions. És a dir, les tornem a deixar obertes, atès que queden pocs anys per al segon centenari de la idea de *Weltliteratur*, que va aparèixer com a neologisme una tarda d'hivern durant la conversa entre Johann Wolfgang von Goethe i un jove poeta i admirador seu que s'havia instal·lat a Weimar. Continuarem aquesta conversa, doncs, amb més llibres, el dia 31 de gener de 2027.

BIBLIOGRAFIA

- BERNHEIMER, Charles (ed.) (1995). *Comparative Literature in the Age of Multiculturalism*. Baltimore: Johns Hopkins UP.
- GILLESPIE, Gerald (1992). «Rhinceros, Unicorn, or Chimera? A Polysystemic View of Possible Kinds of Comparative Literature in the New Century». *Journal of Inter-cultural Studies*, núm. 19.

- GUILLÉN, Claudio (1985). *Entre lo uno y lo diverso*. Barcelona: Crítica.
- MARTÍ MONTERDE, Antoni; ROSELL, Teresa (eds.) (2018). *Comparatistes sense comparatisme: La literatura comparada a Catalunya*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.
- (eds.) (2019). *El comparatisme en els escriptors catalans: la literatura comparada a Catalunya*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.

Alguns problemes de la nova novel·la global

BORJA BAGUNYÀ

Universitat de Barcelona

CAP DELS MEUS AMICS NO FA COSES

A «Avions que entren per la finestra», Francesc Serés descriu la *soirée* que una residència literària, la Ledig House, organitza per a posar en contacte els escriptors residents amb editors de Nova York (Serés, 2014: 31-55). La trobada vol servir d'oportunitat per al *networking* i perquè autors interessants (s'entén que són a la residència perquè tenen alguna cosa a dir o un projecte poètic rellevant) puguin explicar el seu treball a editors receptius. No són *qualssevol* editors, a més: són editors de Nova York, que signifiquen per als autors una possibilitat real de traduir-los l'obra a l'anglès, *lingua franca* de l'edició mundial i un dels mercats més dominants del món literari. La trobada, doncs, es planteja de seguida com un ascensor social lletrat, un excitant de *parvenus* potencials que fa que la majoria de residents amb qui Serés ha compartit els mesos de feina no dubtin a treure el seu millor *pitch* i a provar de resumir, en tres minuts, tota una vida de lectures, de feina feta i d'obra en marxa. La noia d'Arizona que vol tirar endavant un teatre a Tucson es lamenta que, als Estats Units, només hi ha tres ciutats: Nova York, San Francisco i Nova Orleans. El noi danès parla del seu interès en els expatriats danesos, cosa que suscita dubtes en Serés sobre la viabilitat econòmica del llibre: «¿Compraran els expatriats suecs, més nombrosos als Estats Units, un llibre sobre expatriats danesos?». Quan l'escriptora sud-africana que ha emigrat a Austràlia explica que es vol dedicar a escriure sobre la seva família i sobre el problema racial a Sud-àfrica, Serés observa que Coetzee ja ocupa el nínxol i es pregunta si vendrà, tot això:

Penso en un veí de Saidí, de Cal Victorià, que va marxar a Austràlia a soldar oleoductes. La casa de Cal Victorià es perd, es fa malbé. ¿Quan va ser la darrera vegada que el vaig veure? Potser fa trenta anys. ¿Els editors en voldrien sentir dir res, de l'home de Cal Victorià? (Serés, 2014: 35)

La situació evidencia una primera mena de violència: la d'haver de definir la complexitat d'una obra en tres minuts escassos, cosa que força una avaluació literària basada en una síntesi. La crueltat de la perífrasi és manifesta del moment que es mou entre l'eslògan i la vaguetat, i la literatura (el que sigui que la fa tan valuosa) no té res a veure ni amb l'un ni amb l'altra. Alhora, mostra com, tàcitament, la situació en què es demana a un autor que parli del que fa el situa en una tensió entre la fidelitat al propi projecte i el desig d'excitar editors potencials. Quan li toca el torn a Serés, el lector (com a mínim, el lector que conegui una mica l'obra de Serés i l'especificitat del seu arrelament insubornable a un territori i a una cultura) ja endevina que no té cap oportunitat d'aconseguir editor.

Que cap dels col·legues editors tingui l'experiència que cal per entendre una obra que versa sobre la immigració i el treball i les penúries dels temporers no és només un acudit; manifesta un límit que complica l'èxit de l'empresa i assenjala una intraductibilitat de l'escriptura de Serés que no té res a veure amb el joc de paraules ni amb l'enrevesament sintàctic. Té més aviat a veure amb la mena de frontera que s'alça en el moment en què s'accepta el domini regulador d'una certa lògica de mercat allà on podria haver-hi hagut una altra mena de criteri de valor. La descripció que el Serés narrador fa de la seva pròpia presentació és impagable:

Escric una mena d'història local, no sé ben bé com definir el llibre que escric. Fa temps que al meu poble van arribar diverses onades d'immigrants i això va originar una situació totalment i radicalment nova per a tots nosaltres, perquè, des de sempre, la gent de la comarca se n'havia hagut d'anar a treballar a Barcelona... «He dit Barcelona, esmentar Barcelona sempre va bé, hi tornaré a insistir després», penso mentre continua funcionant el pilot automàtic que m'explica. (Serés, 2014: 38)

La ironia és clara i Barcelona hi apareix més com una marca que com un lloc. Des d'aquest punt de vista, que Serés utilitzi la paraula *nínxol* per descartar la proposta de l'autora sud-africana és particularment pervers. La polisèmia de la paraula la fa funcionar alhora com una descripció precisa del problema (que Coetzee ja *ocupa* un nínxol de mercat determinat, cosa que indica que, des d'una perspectiva estrictament comercial, la necessitat que vol satisfer un producte emergent ja està coberta per un altre producte) i com a indicador d'una lectura d'aquest primer sentit, ben bé com si, literalment, aquesta primera lògica estrictament comercial significués l'*enterrament* d'una certa noció de l'escriptura. Essencialment perquè, del moment que un autor es preocupa

principalment d'ocupar un nínxol, és que, d'alguna manera, ja és mort (o sigui, mort d'acord amb l'ètica de l'escriptura que Serés perfila negativament en el revers de la seva ironia). El text associa aquesta frontera a la lògica i el llenguatge del mercat, no tant perquè sigui nova, sinó perquè ha esdevingut arrogantment hegemònica. De fet, la crònica sencera de la vetllada perfila un entramat de fronteres de dimensions diverses, quasi invisibles, que travessen la sala de la Ledig House com una d'aquelles graelles làser de seguretat que els lladres, a les pel·lícules, revelen amb un baf de polsim professional. Hi ha una frontera lingüística, que es repara amb l'exercici més o menys solvent de l'anglès, *lingua franca*. Hi ha també una frontera ideològica, que oposa aquesta ètica de l'escriptura seresiana a la lògica mercantil que hem mencionat abans. I hi ha, finalment, una frontera formal, que té a veure amb la mena de narrativa que circula amablement pel mercat literari global i que converteix l'especificitat del projecte de Serés en una resistència a aquesta circulació. Com a figura d'aquesta narrativa mòbil, Serés proposa irònicament l'última novel·la de Siri Hustvedt, que comença amb la descoberta d'unes cartes amagades en un llibre. Aquí ja hi trobem un munt de problemes: com s'amaguen, tantes cartes, en un llibre? I si es volen amagar, per què s'encasten en un llibre, on es poden trobar amb tanta facilitat? En conversa amb l'editor, i mig de broma, Serés i Jonas van esbossant un retrat robot de la mena de novel·la immediatament traductible, que passa per aquesta inversemblança *kitsch* de la de Hustvedt i arriba a l'exotització pseudoorientalista de tot allò que no és Occident: «Necessiteu alguna cosa exòtica. Un taller a Groenlàndia, per exemple. La vida d'un nen a les mines de metall al Brasil. Una saga familiar que surti de les maquiles mexicanes i que arribi a Boston via Tucson, Chicago i Nova York. Un congolès que va assistir al combat de Muhammad Ali i George Foreman i que ha somiat tota la vida d'arribar als Estats Units», diu Serés. «I què et sembla si hi afegim una mica d'amor que no sembli que surti d'una faula d'autoajuda.» No hi ha res que sigui més immediatament assimilable per un mercat cultural determinat que l'aparença de diferència explicada en els termes de la identitat. Tant és d'on es vingui, sempre que s'expliqui el trajecte segons el monomite de Campbell i que el punt d'arribada siguin els Estats Units.

El gest, però, perfila negativament tot allò que no escriu Serés, i que es declara incapaç d'escriure. Alhora, recull una de les diatribes més comunes dels detractors de la *World Literature*: la manera com a aquesta literatura global, que se suposa que ha de tenir un abast transnacional per tal de despertar simpaties massives i ensorrar prejudicis locals i horriblement provincians, ha acabat per convertir l'alteritat i l'estranyesa en mercaderies, i ha dinamitat tota

possibilitat d'una trobada *real* amb la diferència.¹ Si la globalitat, en literatura, ha acabat sent un caldo de folkloritzacions diluïdes, potser la resposta es trobi en la radicalització de les singularitats, encara que sigui al preu de la intractabilitat.

WORLD LITERATURE CERTAINLY SOUNDS LIKE A NICE IDEA

En una peça publicada el 9 de febrer de 2010, Tim Parks apuntava agressivament cap a aquesta posició d'intransigència literària.² Parks situa la qüestió de la novel·la global en dues dialèctiques: la primera té a veure amb el lector al qual s'adreça un text. Parks entén que, en funció d'aquest lector imaginat, el text que s'escriu pren una forma o una altra i, per tant, la modificació d'una audiència potencial —de nacional, diguem, a internacional— ha de comportar necessàriament una modificació de l'escriptura mateixa. La primera implica la noció de *valor*, que, en un context de globalització accelerada, s'ha desplaçat d'un àmbit local a un d'internacional. Dit amb Parks, si es vol assolir la *grandesa*, un autor ja no pot ser un fenomen estrictament nacional. La proliferació de premis literaris internacionals o la publicació simultània d'un original en diverses llengües són símptomes, d'acord amb Parks, d'aquesta consolidació d'un mercat literari global que es tradueix en una lògica global d'escriptura. Els efectes d'aquesta lògica ens acosten a aquest caldo que mencionàvem fa un moment: l'escriptor que apunta a la traductibilitat immediata tendeix a eliminar les marques de singularitat cultural i lingüística que puguin dificultar-la, tant si són els noms escandinaus dels personatges (que se substitueixen pels John i Mary de torn) com si es tracta de les idiosincràsies dels hàbits, les tradicions o les moralitats particulars dels entorns on viuen aquests personatges, o, pitjor, qualsevol complicació sintàctica o lèxica que pugui resistir el trasllat a l'anglès. Parks posa Per Petterson, Gerbrand Bakker o Alessandro Baricco com a exemples d'aquesta escriptura facilitadora, que elimina estratègicament qualsevol rastre de dificultat. L'efecte d'aquesta estratègia és, d'una banda, una prosa general (més endavant concretarem el sentit d'aquest *general*), que organitza narratives perfectament traslladables que un lector qualsevol pot apro-

1. «World Lite», editorial de *n + 1*, núm. 17, 2013. Vegeu també Adam KIRSCH, *The Global Novel: Writing the World in the 21st Century*, Nova York, Columbia Global Reports, 2016.

2. Tim PARKS, «The Dull Global Novel», *The New York Review*, 9 de febrer de 2010, republicat a Tim PARKS, *Where I'm Reading From: The Changing World of Books*, Nova York, The New York Review of Books, 2015.

piar-se immediatament. De l'altra, empenyen la diferència cultural o lingüística a una superficialitat anecdòtica, d'una manera semblant a com Aleksandar Hemon introdueix puntualment paraules en serbocroat a *Nowhere Man* per a recordar al lector la balcanitat del text que està llegint. Una sintaxi pulcrament anglòfona es pot permetre, de tant en tant, una interrupció local per allò que, en anglès, anomenen *flavour*. Això té a veure amb les polítiques de la traducció internacional, que decideixen quins textos són traductibles i quins mereixen seguir tancats en la seva cofurna nacional, en funció de criteris qüestionables, en què es posa en evidència una noció tàctica del que fa interessant una tradició nacional als ulls d'una altra. A *The Scandals of Translation*, Lawrence Venuti apuntava aquesta exotització pròpia dels sistemes globals de traducció:

Within the hegemonic countries, translation fashions images of their subordinate others that can vary between the poles of narcissism and self-criticism, confirming of interrogating dominant domestic values, reinforcing or revising the ethnic stereotypes, literary canons, trade patterns, and foreign policies to which another culture may be subject. Within developing countries, translation fashions images of their hegemonic others and themselves that can variously solicit submission, collaboration, or resistance, that may assimilate dominant foreign values with approval or acquiescence (free enterprise, Christian piety) or critically revise them to create domestic self-images that are more oppositional (nationalisms, fundamentalisms). (Venuti, 1998: 159)

Sigui com sigui, el que sembla condemnat a desaparèixer, escriu Parks, és la mena d'obra que existeix *en* les subtileses i els matisos del seu propi llenguatge i la seva pròpia cultura literària.³

La famosa editorial que es publica el 2013 a la revista *n + 1* manté aquesta associació entre el desplegament d'una *World Literature* i el del capitalisme global que es va desenvolupar al llarg de la dècada dels noranta. Per primera vegada des de la Revolució Industrial, apunta l'editorial, es produeix més creixement econòmic en països en desenvolupament que en països desenvolupats, cosa que es manifesta tant en un globalisme literari nou (els èxits esclatants d'Arundhati Roy, Rohinton Mistry, Khaled Hosseini, Orhan Pamuk, Haruki Murakami o Ma Jian, que segueixen tots el camí obert per Salman Rushdie amb *Els versos satànics*) com en un interès acadèmic pel fenomen (Pascale Casanova publica la seva *République mondiale des Lettres* el 1999 i Franco Moretti

3. «In the global literary market there will be no place for any Barbara Pym or Natalia Ginzburgs. Shakespeare would have eased off the puns. A new Jane Austen can forget the Nobel.» Parks, op. cit., p. 28.